

BUSINESS OPPORTUNITIES IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: A BALANCE BETWEEN PROFIT AND RESPONSIBILITY

МОЖЛИВОСТІ БІЗНЕСУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: БАЛАНС МІЖ ПРИБУТКОМ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Oksana Stepanenko¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-536-5-8>

Світ сповнений невизначеності: монументальні виклики, спричинені змінами клімату, бідністю та нерівністю знаходяться в пріоритеті повсякденного життя і стають все більш актуальними. За останні роки більшість бізнес-лідерів визнали, що вони відповідальні не лише за максимізацію прибутку для акціонерів і керівників, а й за людей, планету та суспільство в цілому. Це усвідомлення призвело до появи компаній, які ідентифікують себе як соціально відповідальних. Деякі з них мають позначення або печатки, наприклад, корпорації B (B Corps), корпорації соціального спрямування (SPC), товариства з обмеженою відповідальністю з низькою прибутковістю (L3Cs).

Стратегія сталого бізнесу спрямована на створення позитивного впливу на навколишнє середовище та суспільство, одночасно забезпечуючи стабільний прибуток для акціонерів. Вона базується на принципах відповідального ведення бізнесу, що враховує екологічні, соціальні та економічні аспекти розвитку. Сучасні бізнес-лідери дедалі більше визнають, що сталий розвиток не лише сприяє розв'язанню глобальних проблем, таких як зміна клімату та соціальна нерівність, а й відкриває нові можливості для зростання компаній. Ефективні стратегії сталого бізнесу дозволяють підприємствам зміцнювати довіру споживачів, підвищувати конкурентоспроможність і залучати інвесторів, які орієнтовані на довгострокові перспективи. Проте розробка такої стратегії є непростим процесом, оскільки потребує чіткого визначення цілей, оцінки ризиків і розроблення дієвих планів їх досягнення. Компанії повинні знайти баланс між економічними інтересами та екологічною відповідальністю, інтегруючи принципи сталого розвитку у всі аспекти своєї діяльності. Досягнення цих цілей можливе через інновації, ефективне управління ресурсами та партнерство з державними й громадськими організаціями. Лише системний підхід і довгострокове

¹ Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Ukraine

бачення можуть забезпечити реальні зміни, які принесуть користь як бізнесу, так і суспільству загалом.

Для розуміння зусиль бізнесу щодо сталого розвитку є використання концепції, відомої як «потрійний підсумок» (*Triple Bottom Line, TBL*), тобто це підхід до оцінки успіху бізнесу, який виходить за межі традиційних фінансових показників. Концепція передбачає, що компанії повинні оцінювати не лише свої фінансові результати, а й соціальний та екологічний вплив своєї діяльності. Це означає, що успіх бізнесу визначається не тільки прибутком, а й тим, наскільки він сприяє добробуту суспільства та збереженню навколишнього середовища. Основу цієї концепції становлять три ключові елементи, відомі як «три П»: прибуток, люди, планета (*“three P’s”: Profit, People, Planet*):

Прибуток (Profit) є одним із ключових елементів концепції потрійного підсумку, оскільки забезпечує фінансову стабільність компанії та її здатність до подальшого розвитку. Традиційно бізнес оцінювався лише за рівнем прибутковості, проте сучасні компанії дедалі більше зосереджуються на соціальній відповідальності. У межах сталого розвитку отримання фінансових вигод має відбуватися без заподіяння шкоди суспільству чи довкіллю, що вимагає впровадження етичних бізнес-практик. Підприємства повинні не лише максимізувати дохід, а й враховувати соціальні та екологічні ризики, пов'язані зі своєю діяльністю. Рациональне використання ресурсів, відповідальне ставлення до співробітників і партнерів, впровадження інноваційних технологій сприяють довгостроковій фінансовій стабільності. Успішний бізнес, побудований на принципах сталого розвитку, має конкурентні переваги, оскільки споживачі, інвестори та державні регулятори дедалі більше віддають перевагу соціально відповідальним компаніям. Таким чином, прибуток у рамках потрійного підсумку є не лише кінцевою метою, а й засобом для створення позитивного впливу на суспільство та довкілля. Компанії, які дотримуються цього підходу, не лише підвищують свою репутацію, а й забезпечують стабільне зростання, адаптуючись до змін у глобальній економіці.

Люди (People) є важливою складовою концепції потрійного підсумку, оскільки будь-який бізнес існує завдяки своїм працівникам, клієнтам та громадам, які його підтримують. Соціальний вплив компанії вимірюється її здатністю забезпечувати справедливі умови праці, гідну оплату, рівні можливості для кар'єрного зростання та безпеку на робочому місці. Відповідальний бізнес дотримується прав людини, уникаючи експлуатації праці, дискримінації та інших порушень етичних норм. Турбота про місцеві громади передбачає створення робочих місць, підтримку соціальних ініціатив та участь у благодійних проєктах, що

сприяють загальному добробуту суспільства. Компанії, які приділяють увагу соціальній відповідальності, зміцнюють довіру клієнтів і партнерів, що позитивно впливає на їхню репутацію та конкурентоспроможність. Впровадження етичних бізнес-практик означає прозорість ведення справ, чесне ставлення до споживачів, врахування їхніх потреб та інтересів. Такий підхід дозволяє бізнесу не лише відповідати сучасним вимогам суспільства, а й формувати міцні довгострокові відносини з усіма зацікавленими сторонами. У результаті соціальна відповідальність стає не просто етичним обов'язком компанії, а стратегічною перевагою, що сприяє сталому розвитку та гармонійному співіснуванню бізнесу та суспільства.

Планета (Planet) є одним із трьох ключових аспектів концепції потрійного підсумку, що визначає екологічну відповідальність бізнесу перед навколишнім середовищем. Компанії мають усвідомлювати свій вплив на екосистеми та активно працювати над зменшенням шкідливих викидів, ефективним використанням природних ресурсів і мінімізацією відходів. Це перехід на відновлювані джерела енергії, впровадження циркулярної економіки, яка передбачає повторне використання матеріалів, та розробку екологічно безпечних технологій. Відповідальний підхід до довкілля включає оптимізацію логістики, зменшення споживання води та скорочення вуглецевого сліду у виробничих процесах. Компанії, які дотримуються принципів сталого розвитку, не лише зменшують свій негативний вплив на природу, а й отримують економічні вигоди, оскільки екологічно чисті технології є більш ефективними та вигідними у довгостроковій перспективі. Екологічна відповідальність підвищує довіру споживачів і партнерів, адже сучасне суспільство все більше підтримує бренди, які піклуються про довкілля. Інвестування у «зелені» ініціативи також може відкрити нові можливості для бізнесу, зокрема через державні гранти, податкові пільги та співпрацю з міжнародними організаціями. Компанії, які беруть на себе екологічну відповідальність, зменшують негативний вплив на природу, сприяють сталому розвитку всього суспільства, забезпечуючи чистіші ресурси для майбутніх поколінь.

Позитивний вплив на фінансову стабільність, репутацію компанії та її довгострокові перспективи мають бізнес-стратегії, які орієнтовані на сталий розвиток. Їх перевагами є: підвищення конкурентоспроможності, зниження витрат, залучення інвесторів, зміцнення бренду та лояльності клієнтів, дотримання нормативних вимог, збільшення продуктивності та залучення талантів, інноваційний розвиток, стійкість до криз та ризиків [1]. Як зазначає Келсі Міллер «У відповідності до стратегії сталого розвитку бізнесу, дані все частіше показують, що компанії з

перспективними показниками ESG отримують вищу фінансову віддачу. І як наслідок, все більше інвесторів почали зосереджуватись на метриках ESG при прийнятті інвестиційних рішень» [2].

Відповідальні компанії використовують ці критерії для аналізу своєї діяльності, визначення екологічних ризиків та соціальних наслідків, які можуть виникати в результаті їхньої роботи. На основі такого аналізу розробляються стратегії сталого розвитку, які допомагають мінімізувати негативний вплив на довкілля та суспільство. Це може включати впровадження екологічно чистих технологій, оптимізацію ланцюгів постачання та співпрацю з партнерами, які поділяють принципи сталого розвитку. Використання відновлюваної енергії та скорочення викидів парникових газів також є важливими складовими стратегії потрійного підсумку. Такий підхід дозволяє не лише зменшити екологічний слід, а й підвищити довіру споживачів, залучити інвесторів та створити довгострокову цінність для всіх зацікавлених сторін.

Сталий розвиток не є перешкодою для отримання прибутку чи фактором, що уповільнює успіх компанії. Навпаки, він стає невід'ємною складовою ефективною бізнес-стратегії, яка забезпечує довгострокове зростання та стійкість компанії на ринку. Організації, які інтегрують принципи сталого розвитку, не лише зменшують екологічні та соціальні ризики, а й отримують значні конкурентні переваги. Це покращує фінансові результати, підвищує репутацію бренду, створює позитивний імідж серед споживачів і партнерів. Відповідальні компанії мають вищі показники залучення працівників, що сприяє підвищенню продуктивності, зменшенню рівня плинності кадрів. Бізнес, який ігнорує ці аспекти, стикається з фінансовими, регуляторними та репутаційними ризиками, що негативно впливає на його прибутковість і перспективи розвитку. Отже, сталий розвиток – це не лише етичний вибір, а й стратегічна необхідність для успішного та стабільного майбутнього будь-якої компанії.

Список використаних джерел:

1. Catherine Cote. Making the business case for sustainability. *Harvard Business School Online's Business Insights Blog*. 2021. URL: <https://online.hbs.edu/blog/post/business-case-for-sustainability> (accessed March 16, 2025).
2. Kelsey Miller. The triple bottom line: what it is & why it's important. *Business School Online's Business Insights Blog*. 2020. URL: <https://online.hbs.edu/blog/post/what-is-the-triple-bottom-line> (accessed March 18, 2025).